

SVENSKA

SKRIFTLIG DEL

PITKÄ OPPIMÄÄRÄ
LÅNG LÄROKURS

28.9.2007

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

1 TEXTFÖRSTÅELSE

- 1.1 *Läs texterna 1.1a–1.1c och besvara frågorna 1–25 genom att välja det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar med blyertspenna på den optiska svarsblanketten.*

1.1a Exilkubaner i Lilla Havanna

Miami är i dag en av de viktigaste städerna i den spansktalande världen. Musikens, filmens och modets stjärnor från hela Latinamerika från Shakira till David Bisbal lockas till den trendiga staden i USA, vars invånare till 60 % beräknas ha latinamerikanskt ursprung.

Kubanerna är den äldsta och än så länge den största latinska gruppen i Miami. Det kubanska inslaget är extremt. Överallt säljs svarta bönor, guavamarmelad och apelsin- och vitlöksmarinad. Kubanska flaggor och bilder från Gamla Havanna dyker upp där man minst väntar sig det: på badhanddukar, sandaler och på väggarna inne på barer och kaféer.

Ingen kan med säkerhet säga hur många kubaner som lever i exil. Drygt tre miljoner är en återkommande siffra, men den är långtifrån exakt. Stoltheten över ursprunget är påtaglig – åtminstone är det det intryck man får som turist, men alla håller inte med. – De unga kubanerna vill inte prata spanska längre, för de vill vara amerikaner nu, klagar en 91-årig man utanför en matsal där kubanska pensionärer får ett mål mat för cirka 50 cent, som en liten hjälp till hushållskassan och möjlighet att umgås. Gratisbussar hämtar upp dem runt om i hela Lilla Havanna.

Han heter Jorge, säger sig ha suttit femton år i fängelse på Kuba och han har ingen längtan tillbaka. Han berättar att han sopar en parkeringsplats för sex dollar gången för att dryga ut sin pension. Han tillägger att vi journalister inte ska lita på någon, för Castros säkerhetstjänst har fullt med spioner överallt. Det förmörkar tillvaron för många av kubanerna i exil: inte ens här kan man vara säker på vem som är vem, menar Jorge.

Kubaner utvandrade till Florida redan under 1800-talet för att arbeta i tobaksindustrin. Men det var efter Castros revolution 1959 som utvandringen växte explosionsartat. Båtar, hemgjorda flytetyg, innerslangar, vad som helst använde man för att ta sig över till Florida. I Miami finns det en unik praxis för just kubanerna. Den innebär att varje kuban som lyckas sätta foten på amerikansk mark

35 har rätt att stanna – om gränsbevakningen däremot lyckas fånga dem ute till sjöss skickas de prompt tillbaka till hemlandet. Det finns alltså inga illegala kubaner i USA. Allt detta sker utan att Kuba gör alltför mycket för att stoppa flyktingarna då de åker.

40 Vid upprepade tillfällen har USA gett fri lejd. Mest känd är *The Mariel Boat Lift*, uppkallad efter den hamn på Kuba som öppnades för de hämtande båtarna år 1980, då 126 000 kubaner anlände till Miami. Castro öppnade fängelserna, men inte för dissidenter utan för vanliga kriminella. Regimkritikerna släpptes inte, de hölls kvar och bevakades som tidigare. På Kuba omtalas Miamikubanerna vanligen i svepande termer som "maffian i Miami", de anses
45 ständigt konspirera för att förstärka USA:s handelsembargo mot Kuba, och smider oupphörligen planer på att mörda Castro. Visst finns det en liten hårdför klick med ganska reaktionära kubaner med stort inflytande – och stöd för president Bush. Majoriteten av de kubaner som bor i Miami i dag kan ändå inte klassas som
50 politiska, utan snarare som ekonomiska flyktingar.

Samlade bedömare anser att den amerikanska handelsblockaden varit misslyckad från första början. Den drev Castro rakt i famnen på Sovjet och gav något att skylla egna ekonomiska misslyckanden på – detsamma som Centraleuropa, utan blockad,
55 upplevde under sin tid med kommunistisk diktatur.

Den stora ironin med blockaden, vid sidan av hur den kan urskulda den dåliga ekonomin, är att trots alla lagar och begränsningar är det exilkubanerna i USA som håller Kuba flytande. Summorna är svåruppskattade. Det finns kubaner som varje månad
60 skickar hundratals dollar, så att om bara en miljon av alla i exilen skickar några hundralappar per månad så är vi snabbt uppe i stora summor. *Las Remesas* som dessa transaktioner kallas är i dag inofficiellt den kubanska statens viktigaste inkomstkälla.

Castro fyllde åttio år i fjol. Men vad kommer att hända när han slutligen dör? Den demokratiska oppositionen i landet är så gott
65 som oskadliggjord genom fängslanden och fördrivning. Den amerikanska regeringen lade för en tid sedan fram en plan enligt vilken demokratiseringsprocessen måste sätta i gång ett par veckor efter Castros död. En fond på 80 miljoner dollar kommer att upprättas för syftet, men man säger också att om det inte går att få
70 grepp om situationen de första sex månaderna så är risken stor att det hela rinner ut i sanden.

Källa: *Dagens Nyheter*, 2006

1.1b Kultur på Island

Thorgeir Olafsson är representant för Kulturavdelningen vid Nordiska ministerrådet. Med sin bakgrund som kulturjournalist är han väl insatt i isländsk kultur, i problemen och prioriteringarna inom kulturpolitiken på Island och säger med ett skratt att kulturen i detta lilla land har bara ett problem: det finns för mycket av den! Med det menar han att islänningarnas liv egentligen är alltför kulturellt dominerat.

De fakta som Olafsson använder för att underbygga sitt påstående är verkligen fascinerande: på Island, där det bor omkring 300 000 invånare, finns 1 000 professionella konstnärer, vilket procentuellt sett, jämfört med antalet invånare, är mycket mer än i alla andra länder i Europa! Publikens medverkan i kulturlivet är också imponerande: årligen besöks teatrarna av nästan lika många personer som det finns invånare i landet. De här siffrorna gäller för professionella teater- och operaföreställningar, medan bara en liten del går på amatörteatrar. När islänningarna tillfrågades om sina kulturella vanor svarade 80 procent jakande på frågan huruvida de går på teater, vilket är en siffra som är ouppnåelig för de andra nordiska länderna.

Olafsson menar att det finns flera orsaker till kulturintresset; en anledning kan vara den höga levnadsstandarden, men också den speciella traditionen som Island har. På Island har stora klasskillnader aldrig utvecklats, utan kulturen finns till för alla och envar. Olafsson berättar att hans morfar till exempel var en vanlig bonde, men han samlade böcker. Denna förkärlek för litteratur är förankrad i den isländska sagatraditionen. Sagorna var litteratur för alla!

Ytterligare en förklaring kan vara att Island är ett litet samhälle där familjerna står varandra nära, med starka inbördes relationer. Det gör att man förväntas besöka en konsert eller något annat kulturevenemang som är organiserat av en släkting. Slutligen har Island en hög utbildningsnivå. Dessutom jämför sig islänningarna ständigt med resten av Norden. De vill inte vara sämre i någonting än de andra nordiska länderna. En intressant aspekt av kulturlivet i ett land är i vilken utsträckning det får stöd av samhället. Olafsson menar att på Island får samtliga kulturområden stöd. Enligt Olafsson investerar staten mellan två och tre miljarder isländska kronor per år i kultur. Också kommunerna stödjer sin kulturverksamhet, såsom lokala museer och musikskolor.

Alla vet vi ju att islänningar läser mycket, men få känner till islänningarnas favoritlektyr, nekrologerna, minnestexterna om personer som nyligen avlidit. Olafsson skrattar att islänningarna är tokiga i att läsa nekrologer. Redaktionerna lägger ner mycket 115 arbete på de omfattande minnestexterna, som har sin givna plats i dagstidningarna. För en utomstående är t.ex. *Morgunblaðið*, Islands största tidning, en märklig upplevelse. En stor del av sidantalet upptas nämligen av omfattande nekrologer. För att en 120 islänning ska få en nekrolog behöver han inte ha varit en industriledare eller politiker. Det räcker med att personen har varit en vanlig arbetare eller hemmafru. Nekrologerna är engångslektyr och skattar ganska snart åt förgängelsen då tidningen hamnar i papperskorgen. De tillfredsställer dock publikens behov av skvaller, 125 litet i stil med kvällstidningarna i andra länder.

Olofsson förklarar att intresset för nekrologer beror på islänningarnas nationalsport, nämligen släktforskningen. Intresset för släktforskning har ökat lavinartat de senaste åren. Från att ha varit de äldres hobby har släktforskning blivit en storindustri som 130 omsätter miljoner. Flera företag på Island säljer genetisk kunskap förknippad med ärftlighet och sjukdomar, anonymt förstås, till multinationella läkemedelsföretag. Och det är just islänningarnas omfattande kunskap om sina släkter och släktförhållanden som möjliggör denna forskning.

135 Det finns relativt pålitliga källor från 1200-talet, och med deras hjälp kan islänningarna följa många av sina släktgrenar ända till kolonisationen av Island på 900-talet. Detta anses mycket ovanligt, rentav unikt. Det finns knappast något annat ställe i världen där detta är möjligt. Släkttavlor ansågs tidigare vara viktiga eftersom 140 samhället var uppbyggt av släkter. Slakten existerade långt innan det lagbundna samhället kom till.

Källa: *Internet*, 2006

1.1c Liza Marklund och karriären

I onsdags släpptes *Nobels testamente*, den sjätte delen i succéserien om Annika Bengtzon. Aftonbladet berättar här historien om Lizas väg till miljonerna.

145 På det nya omslaget poserar Liza Marklund i Blå hallens pampiga processionstrappa i Stockholms stadshus. Genom att slå

in sina böcker med porträtt av sig själv säljer hon inte bara rafflande historier, utan också ett helt koncept. Konceptet Liza.

150 Liza Marklund har något att säga om världen hon lever i. Om våld och övergrepp mot kvinnor och barn. Hon har höjt rösten – och lyckats bli rik på det. – Alla mina böcker har makt som huvudtema, säger hon, men i olika former. *Nobels testamente* handlar om revirstrider: emotionella, fysiska och hierarkiska.

155 Det var som journalist Liza mötte de utsatta kvinnor och barn som hon sedan dess gett sin röst åt. Hon tog alla chanser att driva debatten, men motståndet från de redaktionella cheferna var hårt som sten. – Du och dina jävla kvinnor, att du inte ger dig!

160 – Kvinnovåld var kommersiellt iskallt. Stendött. Ingen trodde jag skulle lyckas, allra minst jag. Men jag är en enkel människa och skriver om det jag tycker är intressant. Att sedan skriva en bok blev ytterligare ett sätt att nå ut, förklarar Liza.

165 Det var så hon kom att debutera med boken *Gömda*, den uppmärksammade reportageboken om Mia som tvingas fly från sin misshandlande make. Boken floppade och sålde i bara några få exemplar. Succén kom några år senare med *Sprängaren*, den första deckaren om kvällstidningsjournalisten Annika Bengtzon, hjältinnan som själv är offer för en mans våld. Boken rusade genast upp i försäljningstoppen. Men Liza kände sig överkörd av sitt förlag, som ville lägga sig i en massa detaljer.

170 Hon insåg att hon måste äga ett eget förlag för att få full makt över sitt arbete. Tillsammans med Jan Guillou och hans fru startade hon 1999 förlaget Pirat. De skar snart för sig en redig bit av marknadstårtan och knöt till sig landets bäst säljande författare. Nu gav Liza ut den första boken *Gömda* igen. Nyutgåvan sålde rekord.

175 Liza får frågan varför just hon har lyckats. – Tur, tajmning och hårt arbete. Jag menar att jag har tagit två politiska beslut i min karriär: 1. Att bli chef. Jag kunde ju inte bråka om fler kvinnliga chefer och sen själv tacka nej när jag fick frågan. 2. Att bli offentlig. 180 Genom att bli en offentlig person visste jag att jag skulle få mycket större genomslagskraft.

Källa: *Dagens Nyheter*, 2006

1.2 *Lue seuraava teksti ja vastaa sen pohjalta lyhyesti suomeksi sivulla 12 oleviin kysymyksiin a–e. Kirjoita vastauksesi selvällä käsialalla kielikokeen vastauslomakkeen A-puolelle.*

Snapsvisans historia

I över femhundra år har svenska folket sjungit när de skålar. Än i dag är det här en tradition som lever och mår bra.

När unga gossar från Sverige på 1500-talet vandrade ner till Mellaneuropa för att få en högre utbildning kom de i kontakt med kombinationen vin och sång. Nästan alla studenter vid universiteten i Tyskland och Frankrike kom långväga ifrån, och för att hålla kontakten med hemtrakten bildade de nationsföreningar, där de festade, drack och sjöng tillsammans. Så småningom utkristalliserades vissa sånger som alla kunde. Varje gång man skålade sjöng man en speciell sång – att dricka ”privat” mellan skålarna ansågs vara mycket ohyfsat. Den här seden levde kvar i studentlivet när Sverige fick sina egna universitet, och den vägen spreds den över landet till andra samhällskretsar.

Enligt kulturanthropologerna överlever kulturella sedvänjor bäst i ett kulturområdes utkanter. Det är där man både håller kvar och utvecklar traditioner för att stärka sin identitet. Det kan vara förklaringen till att snapsvisekulturen är speciellt populär i Svenskfinland. När Sverige och Finland möts i den årliga landskampen i snapsvisor är det oftast Finland som vinner. Det är i Svenskfinland man är speciellt bra på att skapa nya snapsvisor enligt den modell som ska följas: man tar en känd melodi och ger den nya fyndiga ord.

Historien om hur den mest kända svenska snapsvisan *Helan går* har kommit till är höljd i dunkel. Forskaren Christina Mattsson tror att *Helan går* till en början var en melodi utan ord. Hon antar att när höga officerare en gång i tiden drack sin skål beledsagades skålandet av en trumpetfanfar. När trumpeten ljöd skulle dryckeskärlet tömmas i botten ”helan” innan kärlet skickades vidare till den närmaste grannen ”helan går”. Senare har någon förvandlat trumpetsignalen till de enkla orden: *Helan går!*

Den österrikiske tonsättaren Franz Lehár fick vid ett besök i Sverige i början av 1900-talet kontakt med den imponerande svenska nationalsången. Han hade på ett kräftkalas fått höra hur gästerna sjöng sången med största patos. Väl hemma i Wien ville han skriva en operett där denna nationalsång skulle ingå. Svenska

1.1a Exilkubaner i Lilla Havanna

1. På vilket sätt märks kubanernas närvaro i Miami?
 - A Kubanska artister har alltid en stor publik där
 - B Man hör spanska talas överallt
 - C En hel del kubanska produkter syns i gatubilden
2. Hur förhåller sig exilkubanerna till sin bakgrund?
 - A Svaret beror på vem man frågar
 - B Så fort som möjligt försöker de bli riktiga amerikaner
 - C De har sällan lust att avslöja sin rätta identitet
3. Vilken slutsats kan man dra om de äldre exilkubanernas situation?
 - A De längtar ständigt tillbaka till det Havanna som var
 - B De har det ekonomiskt svårt i många fall
 - C De flesta lider av att de är ensammare än tidigare
4. Vad menar Jorge med att livet känns svårt i Miami?
 - A Som exilkuban har han många svåra minnen att bearbeta
 - B Han har inte råd att pensionera sig som andra amerikaner
 - C Det är jobbigt när man måste vara misstänksam mot alla
5. Hur kan man beskriva relationen mellan USA och Kuba i flyktingfrågan?
 - A Båda länderna respekterar en oskriven regel
 - B Länderna har sinsemellan försökt lösa problemet på diplomatisk väg
 - C Båda ser ljust på framtiden då det gäller problemet
6. Vad innebar *The Mariel Boat Lift* för Kuba?
 - A Castro blev av med en hel del problematiska personer
 - B Regimen kunde tysta den politiska oppositionen
 - C Havanna blev säkrare och bättre att röra sig i
7. Vilken bedömning gör *Dagens Nyheter* av exilkubanernas politiska inflytande?
 - A De spelar en central roll i den amerikanska högerpolitiken
 - B De engagerar sig egentligen inte i någon politisk verksamhet
 - C De väntar passivt på sin chans att bli av med Castro

8. Vad har USA:s handelsblockad indirekt lett till på Kuba?
- A Regimen kan alltid säga att det är blockadens fel då ekonomin gått snett
 - B Kuba är fortfarande ekonomiskt beroende av det gamla östblocket
 - C Blockaden kan användas som politisk utpressning
9. Vad innebär exilkubanernas verksamhet för ekonomin på Kuba i dag?
- A Exilkubanerna väntar med att göra investeringar i moderlandet
 - B Kuba är till stor del ekonomiskt beroende av sina exilkubaner
 - C Exilkubanerna förbereder redan nu en ny ekonomisk epok på Kuba
10. Vad kan världen förvänta sig då Castro inte längre regerar?
- A Risken för ett krig på Kuba är överhängande
 - B USA kommer att arbeta snabbt och aktivt för ett nytt Kuba
 - C Man kommer framför allt att satsa pengar på humanitärt arbete

1.1b Kultur på Island

11. Vad är problematiskt i fråga om isländsk kultur?
- A Efterfrågan är oftast större än utbudet
 - B Det blir för dyrt att upprätthålla de kulturella organisationerna
 - C I själva verket har den isländska kulturen inga problem
 - D Isländska kulturarbetare har svårt att bli kända
12. Vad påstår Olafsson om de isländska konstnärerna?
- A De är alltför många för att kunna leva på sin konst
 - B De uppvisar en större variation än det övriga Europa
 - C De utgör en ovanligt stor del av befolkningen
 - D De representerar en lång obruten historisk tradition

13. Vad sägs om islänningar och teater?
- A Intresset har ökat under de senaste åren
 - B I skandinaviskt perspektiv är islänningarna flitiga teaterbesökare
 - C Teatern är den populäraste kulturformen på Island
 - D Många islänningar sysslar själva med amatörteater
14. Vad är orsaken till det breda isländska kulturengagemanget?
- A Det nya välståndet verkar stimulera kulturlivet
 - B Redan som barn kommer islänningarna i kontakt med kultur
 - C Islänningarna vill skapa en egen kultur
 - D En förklaring kan vara jämlikheten i samhället
15. Hur påverkar Islands storlek kulturkonsumtionen?
- A I små samhällen satsar man på gemensamma projekt
 - B Det är lätt att sprida information om tillställningar
 - C Det råder ett visst socialt tvång att delta
 - D Det är kort väg till alla evenemang
16. Hur finansieras kulturlivet på Island?
- A Det baserar sig på statliga investeringar
 - B Man utgår från att det mesta sker på frivillig basis
 - C Det stöds både centralt och lokalt
 - D Folk betalar gärna höga biljettpriiser
17. Vad är speciellt för isländsk tidningskultur?
- A En viss sorts texter tar stor plats i tidningarna
 - B För att vara ett så litet samhälle är antalet dagstidningar stort
 - C Tidningarna är ett forum för släktutredningar
 - D Nästan alla islänningar prenumererar på en dagstidning
18. Vad är typiskt för de isländska nekrologerna?
- A De skapas av journalister som är specialiserade på dem
 - B De är lika demokratiska som den övriga litteraturen
 - C De skrivs för att det inte senare ska uppstå rykten
 - D De är en texttyp på väg att försvinna

19. Varför väcker släktforskning fortfarande intresse?
- A Med släktforskningen finansieras den isländska hälsovården
 - B Resultaten har blivit en inkomstbringande exportvara
 - C Den yngre generationen har omorganiserat forskningen
 - D Datorprogram för släktforskning säljer på den internationella marknaden
20. Vad sägs det i texten om källorna till den isländska släktforskningen?
- A Man bör granska dem kritiskt
 - B Informationen var nödvändig för administrationen förr i världen
 - C Källornas ålder gör att de är enastående
 - D Informationen har bevarats i muntlig form

1.1c Liza Marklund och karriären

21. Vad är speciellt för marknadsföringen av Liza Marklunds böcker?
- A Hon använder sig själv som sitt varumärke
 - B Hon vänder sig särskilt till kvinnliga läsare
 - C Hon planerar personligen varje kampanj
 - D Hon lägger ner stor möda på omslagsbilden
22. Hur bemöttes hon i början av sin journalistkarriär?
- A Hon ansågs vara amatör och därför inte trovärdig
 - B Det fanns de som motarbetade henne
 - C Hennes framgångar väckte avund bland kvinnliga kolleger
 - D Hon utsattes av vissa kolleger för hotelser
23. Vad berättas om Liza Marklunds litterära genombrott?
- A Hon blev besviken på förlaget som gav ut boken
 - B Hon lärde sig att hon måste lyssna på andra
 - C Jan Guillou och hans fru hjälpte henne med det praktiska
 - D Förlaget ångrade djupt att det hade sålt filmrättigheterna

24. Hur gick det med hennes allra första bok?
- A Den refuserades först av flera förlag
 - B Den var först en katastrof och blev senare en succé
 - C Den gavs senare ut i omskriven form
 - D Den sålde aldrig så bra som hennes senare böcker
25. Hur förhåller hon sig till sitt eget chefskap?
- A Hon måste ta chefsjobbet för att vara trovärdig i övrigt
 - B Hon inser att chefer måste lära sig att prioritera
 - C Hon är tveksam till den offentlighet chefskapet har fört med sig
 - D Hon har lärt sig att vara hård ibland

ambassadören lovade hjälpa Lehár att skaffa noterna. Men både ambassadören och tonsättaren blev förvånade när de märkte att de talade om två olika sånger. Ambassadören fick pröva på många olika sånger innan han kom på att det som Lehár trodde var nationalsången var *Helan går!*

På den alkoholhistoriska Europakartan har Norden tidigare ingått i ett brännvinsbälte där man dricker öl och sprit i avsikt att bli berusad. Snapskulturen avviker dock från vad som har varit typiskt för nordiska alkoholvanor. Snapsen tar man endast i samband med en god måltid i gott sällskap. Det säger sig självt att traditionen är klassbunden – en studenttradition som hittat vägen till medelklassens sommarverandor. När *Helan går* är det inte meningen att dricka ur glaset utan endast smaka på drycken – och ha det roligt tillsammans.

Källa: *Internet*, 2006; Christina Mattson, *Snapsvisans historia*, 2004

- a. Miten snapsilaulu alun perin kulkeutui Ruotsiin, ja kuinka se levisi ympäri maan?
- b. Miksi snapsilaulukulttuuri elää erityisesti suomenruotsalaisten parissa?
- c. Kuinka *Helan går* on luultavasti syntynyt?
- d. Mistä Franz Lehár erehtyi ja miksi?
- e. Mitä on tekstin mukaan keskeistä snapsiperinteessä?

2 ORD OCH STRUKTURER

- 2.1 Läs texterna nedan och välj på varje punkt (26–50) det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar med blyertspenna på den optiska svarsblanketten.

Själö – hospitalhistoria och skärgårdsforskning

Redan på 1860-talet lockades turister

till Själö, på finska Seili. Det var 26 nyfikna Åbobor som kom på sällskapsresa till den lilla ön norr 27 Nagu.

Men besökarna kom inte för att 28 den karga träkyrkan eller de unika sjukhusbyggnaderna i klassicistisk stil.

De kom för att titta på patienterna, de sinnessjuka kvinnorna.

Hospitalets sista patienter flyttades bort för över fyrtio år sedan. Men turisterna fortsätter att komma och antalet 29 årligen. Men något regelrätt turistmål är Själö inte, och kommer 30 att bli det.

Nuförtiden är det Skärgårdshavets forskningsinstitut som använder de gamla sjukhusbyggnaderna som undervisnings- och forskningslokaler.

31 år 1964 pågår den vetenskapliga verksamheten på ön.

26. A minst
B främst
C helst
D näst

27. A från
B av
C till
D om

28. A bevaka
B beundra
C förundra
D försöka

29. A lyfter
B höjer
C förstoras
D ökar

30. A kanske också
B rätt så säkert
C inte heller
D inte minst

31. A Sedan
B För
C I
D Efter

I laboratoriet träffar vi Ulla Dahlqvist och Mats Ek, som studerar till 32. De har just kommit tillbaka från havet med sin fiskfångst och flyttat sig 33 för att analysera fångsten. "Det är bra att vi studenter själva får 34 saker och ting", säger Mats medan han placerar en fisk under mikroskopet. "Det viktigaste med forskningsverksamheten här är att visa hur uselt 35. Vi försöker påverka den allmänna opinionen och göra folk medvetna om 36 som övergödningen innebär för Östersjön."

Gretel Öhman är en av de sista ursprungliga Själöborna. Som barn lekte hon och hennes bror ofta på gården med patienterna. Hon berättar: "Folk frågar mig ofta om jag var rädd. Vad skulle jag 37 rädd för? Det var vanliga gummor." För några år sedan satte Åbo Svenska Teater 38 pjäsen *Sången om Själö*, som berättade om sjukhusets patienter. Gretel Öhman såg pjäsen två gånger och tyckte att den var

32. A en biologilärare
B biologiläraren
C biologilärare
D biologilärarna
33. A någonstans
B alltefter
C inomhus
D utantill
34. A stå ut med
B ta avstånd från
C ta reda på
D leva upp till
35. A mår Östersjön egentligen
B Östersjön egentligen mår
C Östersjön mår egentligen
D egentligen mår Östersjön
36. A belastning
B en belastning
C den belastning
D belastningens
37. A hade varit
B vore
C ha varit
D har varit
38. A upp
B in
C på
D fram

vacker. ”Men 39 om Själö. Vi som har bott här 40 kände inte igen oss.”

Källa: *Sommar på sydkusten*, 2006

Blir jorden varmare?

Man hör ofta om stigande temperaturer på jorden. Finns det någon vetenskaplig 41 för det? Men vi bör ställa också en annan, viktigare fråga. 42 blir konsekvenserna?

Jorden blir tveklöst varmare. Vetenskapsmän började registrera den globala medeltemperaturen år 1860, och 43 i dag har den stigit med 0,6 grader. Dessutom var 1990-talet det varmaste årtiondet 44. Enligt beräkningar från FN:s klimatkommission kommer det att bli ännu varmare på jorden under de 45 hundra åren. Man bedömer att genomsnittstemperaturen kommer att stiga med cirka 3,5 grader. Det kommer 46 att få stora konsekvenser: vattennivån i

39. A inte handlade pjäsen
B pjäsen inte handlade
C handlade inte pjäsen
D handlade pjäsen inte

40. A lång
B långt
C länge
D längsta

41. A orsak
B svar
C grund
D tanke

42. A Vem
B Vad
C Var
D Vilka

43. A fram till
B i början av
C med undantag av
D utgående från

44. A någonting
B någonsin
C någonstans
D något

45. A nära
B närmare
C närmast
D närmaste

46. A i andra hand
B å ena sidan
C i så fall
D trots allt

världshaven 47 med en halv meter före nästa sekelskifte.

Forskarna är eniga om att en stor del av uppvärmningen beror på den av människan 48 växthuseffekten. Vi släpper ut allt större mängder koldioxid i luften, 49 gör att jorden säkerligen inte längre kan 50 värme.

Källa: *Illustrerad vetenskap*, 2005

47. A förväntas stiga
B förväntar man att stiga
C förväntar sig stiga
D förväntar man stiger

48. A skapad
B skapat
C skapade
D skapande

49. A vad
B vilket
C hur
D vem

50. A avge
B anta
C upphöja
D frångå

2.2 Översätt meningarna 1–5 till en naturlig svenska. Skriv översättningarna med tydlig handstil på sida B av svarsblanketten för språkproven.

1. Kun olin kesätöissä, minulla oli tapana pyöräillä töihin.
2. Eräänä aamuna olin vähällä ajaa pienen pojan päälle.
3. Minä pelästyin enemmän kuin poika.
4. Kysyin kuitenkin, halusiko hän soittaa vanhemmilleen.
5. Sen jälkeen en uskaltanut pyöräillä viikkoon.

3 SKRIFTLIG FRAMSTÄLLNING

Skriv en uppsats på 150–200 ord över ett av följande ämnen. Skriv uppsatsen med tydlig handstil på konceptpapper. Följ instruktionen och ange till slut antalet ord i din uppsats.

1. **Tradition och identitet**

Traditioner spelar en viktig roll för grupper och enskilda individers identitet. Går det att acceptera alla traditioner?

2. **Fast anställning eller korttidsjobb?**

I dag har allt fler korttidsjobb och många tycker att det är ett bra alternativ. Vad tycker du?

3. **Hur kan vi sätta stopp för klimatuppvärmningen?**

4. **Låt inte solen gå ner över din vrede**

Hur förhåller du dig till följande gamla visdomsord "Låt inte solen gå ner över din vrede". Kan du själv gå och lägga dig innan ett gräl är avslutat?

KOKEEN PISTEITYS / POÄNGSÄTTNINGEN AV PROVET

Tehtävä	Osioiden määrä	Pisteitys	Painokerroin*	Enint.	Arvostelulomakkeen sarake
Uppgift	Antal deluppgifter	Poängsättning	Koefficient*	Max.	Kolumn på bedömningsblanketten
1.1a–c	25 x	1/0 p.	x 2	50 p.	1
1.2	5 x	2–0 p.	x 2	20 p.	2
2.1	25 x	1/0 p.	x 1	25 p.	3
2.2	5 x	3–0 p.	x 1	15 p.	4
3				99 p.	7
Yht./Tot.				209 p.	

* Painotus tapahtuu lautakunnassa.
Viktningen görs av nämnden.